

Rolnummer 2704
Arrest nr. 109/2003 van 22 juli 2003

ARREST

In zake : de prejudiciële vraag over artikel 1, 3°, eerste lid, van artikel III, overgangsbepalingen, van de wet van 14 juli 1976 betreffende de wederzijdse rechten en verplichtingen van echtgenoten en de huwelijksvermogensstelsels, gesteld door de Rechtbank van eerste aanleg te Hasselt.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters A. Arts en M. Melchior, en de rechters L. François, L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe en E. Derycke, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter A. Arts,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij vonnis van 24 december 2002 in zake G. Boonen tegen M. Ballings, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 23 mei 2003, heeft de Rechtbank van eerste aanleg te Hasselt de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt het art. 3, art. 1, 3e (Overgangsbepalingen) van de Wet van 14.07.1976 betreffende de wederzijdse rechten en verplichtingen van echtgenoten en de huwelijksvermogensstelsels de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre daaruit volgt dat het recht tot overname van de gezinswoning en haar inboedel, dat ingevolge art. 3, art. 1, 2e van de Wet van 14.07.1976 verleend is aan de echtparen die voor de inwerkingtreding van de wet van 14.07.1976 gehuwd waren zonder huwelijksvoorwaarden te hebben aangegaan of na het aannemen van het toenmalige wettelijke stelsel, ontzegd is aan de echtparen die voor de inwerkingtreding van de Wet van 14.07.1976 gehuwd waren na het aannemen van hetzij een stelsel dat de gemeenschap beperkt tot de aanwinsten, hetzij het stelsel van algehele gemeenschap, hetzij het stelsel van scheiding van goederen onder beding van een gemeenschap van aanwinsten ? »

Op 4 juni 2003 hebben de rechters-verslaggevers A. Alen en J.-P. Snappe, met toepassing van artikel 72, eerste lid, van de organieke wet, het Hof ervan in kennis gesteld dat zij ertoe zouden kunnen worden gebracht voor te stellen een arrest van onmiddellijk antwoord te wijzen.

De voorschriften van de bijzondere wet op het Arbitragehof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden in acht genomen.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

Partijen in het bodemgeschil zijn vóór de inwerkingtreding van de wet van 14 juli 1976 in het huwelijk getreden onder het bij huwelijkscontract vastgelegde stelsel van de scheiding van goederen met gemeenschap van aanwinsten. Zij hebben geen notariële verklaring afgelegd dat zij hun bedongen huwelijksvermogensstelsel ongewijzigd wensten te handhaven. Om die reden zijn zij, met toepassing van de in het geding zijnde bepaling, vanaf het verstrijken van een overgangsperiode van één jaar na de inwerkingtreding van de wet van 14 juli 1976 onderworpen aan de artikelen 1408 tot 1426 van het Burgerlijk Wetboek.

Partijen zijn inmiddels gescheiden en één van beiden, die reeds de echtscheiding heeft verkregen, vraagt, in het kader van de vereffening-verdeling, de preferentiële toewijzing van de gemeenschappelijke woning met toepassing van de artikelen 1446 en 1447 van het Burgerlijk Wetboek. De andere partij verzet zich hiertegen en de boedelnotaris is van oordeel dat de preferentiële toebedeling niet kan worden toegestaan omdat de vereffening-verdeling van het huwelijksvermogen door het oude recht beheerst blijft.

De Rechtbank van eerste aanleg stelt vast dat op basis van de in het geding zijnde overgangsbepaling geen toepassing kan worden gemaakt van artikel 1447 van het Burgerlijk Wetboek. Partijen zouden de toepassing ervan wel kunnen verkrijgen indien zij zonder huwelijkscontract gehuwd zouden zijn geweest onder het oude wettelijke stelsel. De Rechtbank vraagt ambtshalve aan het Hof of dat verschil in behandeling het gelijkheidsbeginsel schendt.

III. *In rechte*

- A -

A.1. De rechters-verslaggevers hebben in hun conclusies met toepassing van artikel 72 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof te kennen gegeven dat zij ertoe zouden kunnen worden gebracht aan het Hof voor te stellen de prejudiciële vraag met een arrest van onmiddellijk antwoord te beantwoorden omdat zij dezelfde rechtsvraag betreft als die welke heeft geleid tot het arrest nr. 7/2003 van 22 januari 2003.

A.2. Geen van de partijen in het bodemgeschil, noch de Ministerraad hebben een memorie met verantwoording ingediend.

- B -

B.1. Artikel 1, 1° tot 3°, van artikel III, Overgangsbepalingen, van de wet van 14 juli 1976 betreffende de wederzijdse rechten en verplichtingen van echtgenoten en de huwelijksvermogensstelsels (*Belgisch Staatsblad*, 18 september 1976) luidt :

« Overeenkomstig de volgende regels zijn de bepalingen van deze wet van toepassing op de echtgenoten die vóór de inwerkingtreding van deze wet zijn gehuwd zonder huwelijksvoorwaarden te hebben gemaakt of na het stelsel van gemeenschap te hebben aangenomen dan wel het stelsel van scheiding van goederen of het dotaal stelsel te hebben gekozen, waarin een gemeenschap van aanwinsten is bedongen als omschreven in de artikelen 1498 en 1499 van het Burgerlijk Wetboek :

1° Gedurende een termijn van een jaar te rekenen van de inwerkingtreding van deze wet kunnen de echtgenoten ten overstaan van een notaris verklaren dat zij hun wettelijk of bedongen huwelijksvermogensstelsel ongewijzigd wensen te handhaven.

2° Indien een dergelijke verklaring niet wordt afgelegd, zullen de echtgenoten die geen huwelijksvoorwaarden hebben gemaakt of het stelsel van wettelijke gemeenschap hebben aangenomen, bij het verstrijken van die termijn onderworpen zijn aan de bepalingen van de artikelen 1398 tot 1450 betreffende het wettelijk stelsel, onverminderd hetgeen zij bij huwelijkscontract hebben bedongen betreffende de voordelen aan beide echtgenoten of aan een van hen.

Evenwel kunnen zij, zonder het verstrijken van die termijn af te wachten, ten overstaan van een notaris verklaren dat zij zich onmiddellijk wensen te onderwerpen aan de bepalingen betreffende het wettelijk stelsel.

3° Indien de verklaring bedoeld in 1° niet wordt afgelegd, zullen de echtgenoten die de gemeenschap beperkt tot de aanwinsten of de algemene gemeenschap hebben aangenomen, bij het verstrijken van die termijn onderworpen zijn aan de bepalingen van de artikelen 1415 tot 1426 voor alles wat betrekking heeft op het bestuur van de gemeenschap en van de eigen goederen, alsook aan de bepalingen van de artikelen 1408 tot 1414 betreffende de gemeenschappelijke schulden en de rechten van de schuldeisers.

Hetzelfde geldt voor de echtgenoten die de scheiding van goederen of het dotaal stelsel hebben gekozen onder beding van een gemeenschap van aanwinsten als omschreven in de artikelen 1498 en 1499 van het Burgerlijk Wetboek, doch uitsluitend wat die gemeenschap betreft. »

De artikelen 1446 en 1447 van het Burgerlijk Wetboek, die te dezen eveneens in het geding zijn, luiden :

« Art. 1446. Wanneer het wettelijk stelsel eindigt door het overlijden van een der echtgenoten, kan de langstlevende, tegen opleg indien daartoe grond bestaat, zich bij voorrang doen toewijzen een van de onroerende goederen die tot gezinswoning dient, samen met het aldaar aanwezige huisraad, en het onroerend goed dat dient voor de uitoefening van zijn beroep, samen met de roerende zaken die aldaar aanwezig zijn voor beroepsdoeleinden.

Art. 1447. Wanneer het wettelijk stelsel eindigt door echtscheiding, scheiding van tafel en bed of scheiding van goederen, kan elk der echtgenoten in de loop van de vereffeningprocedure aan de rechtbank te zijnen voordele toepassing van artikel 1446 vragen.

De rechtbank beslist met inachtneming van de maatschappelijke en gezinsbelangen die erbij betrokken zijn en van de vergoedings- of vorderingsrechten van de andere echtgenoot.

De rechtbank bepaalt de datum waarop de eventuele opleg opeisbaar wordt. »

B.2. De in het geding zijnde bepaling voert een verschil in behandeling in tussen echtgenoten die zijn gehuwd vóór de inwerkingtreding van de wet van 14 juli 1976 betreffende de wederzijdse rechten en verplichtingen van echtgenoten en de huwelijksvermogensstelsels, naargelang zij gehuwd waren onder het wettelijk stelsel (artikel 1, 2°), dan wel met een huwelijkscontract onder de algemene gemeenschap, onder de gemeenschap van aanwinsten (artikel 1, 3°, eerste lid), onder de scheiding van goederen met gemeenschap van aanwinsten of onder het dotaal stelsel met gemeenschap van aanwinsten (artikel 1, 3°, tweede lid). De bij die wet ingevoerde regels met betrekking tot de vereffening en de verdeling, en inzonderheid het in het bodemgeschil aangevoerde artikel 1447 van het Burgerlijk Wetboek, dat voorziet in de mogelijkheid van toewijzing bij voorrang van het onroerend goed dat tot gezinswoning dient, zijn van toepassing op de eerste categorie van echtgenoten, terwijl zij niet van toepassing zijn op de tweede categorie van echtgenoten. Dat verschil in behandeling zou discriminatoir zijn, inzonderheid voor de echtgenoten die vóór 28 september 1976 gehuwd waren onder het bedongen gemeenschapsstelsel van de scheiding van goederen met gemeenschap van aanwinsten.

B.3. Het verschil in behandeling tussen beide categorieën van echtgenoten berust op een objectief criterium, namelijk de aard van het huwelijksvermogensstelsel dat zij vóór de inwerkingtreding van de wet van 14 juli 1976 hebben aangenomen door al dan niet een huwelijkscontract te hebben gesloten.

B.4. De pertinentie van dat onderscheid werd als volgt verantwoord :

« Uitgaande van de opvatting dat een huwelijkscontract een overeenkomst tussen echtgenoten is die tussen de overeenkomstsluitende partijen als wet geldt, wijzigt het de inhoud ervan slechts in die zin dat het in het stelsel dat zij hebben gekozen, de nieuwe beheersregels van de gemeenschap of van de eigen goederen invoegt. » (*Parl. St.*, Senaat, 1975-1976, nr. 683/2, p. 92)

B.5. De wet van 14 juli 1976 heeft in hoofdzaak beoogd de juridische ontvoogding van de gehuwde vrouw, tot stand gebracht door de wet van 30 april 1958 betreffende de wederzijdse rechten en plichten van de echtgenoten, te concretiseren in de wetgeving betreffende de huwelijksvermogensstelsels :

« Vanaf het ogenblik dat aan de gehuwde vrouw volle rechtsbekwaamheid wordt toegekend, [...] moet deze onafhankelijkheid haar normale tegenhanger vinden op het gebied van de huwelijksvermogensstelsels. De ene hervorming gaat niet zonder de andere. Het bekrachtigen van de handelingsbekwaamheid van de gehuwde vrouw zonder daarbij de huwelijksvermogensstelsels te wijzigen of aan te passen, zou er op neerkomen een theoretisch werk te leveren dat praktisch denkbeeldig blijft. » (*Parl. St.*, Senaat, 1964-1965, nr. 138, p. 1; *Parl. St.*, Senaat, 1976-1977, nr. 683/2, p. 1)

B.6. De in het geding zijnde maatregel kan niet worden beschouwd als onevenredig met de doelstelling van de wet van 14 juli 1976, in het algemeen, en van de overgangsbepaling waarbij de toepassing van de regels inzake de vereffening en de verdeling worden uitgesloten, in het bijzonder.

De bevestiging van de handelingsbekwaamheid van de gehuwde vrouw was immers slechts noodzakelijk ten aanzien van het bestuur van de gemeenschap en van de eigen goederen (artikelen 1415 tot 1426 van het Burgerlijk Wetboek), alsmede de daarmee onlosmakelijk verbonden problematiek van de regeling van de gemeenschappelijke schulden en de rechten van de schuldeisers (artikelen 1408 tot 1414 van het Burgerlijk Wetboek), en vereiste derhalve niet noodzakelijk de toepassing van de regels die de vereffening en de verdeling van het huwelijksvermogensstelsel beheersen. De wetgever vermocht derhalve

ervan uit te gaan dat die rechtsproblematiek, op basis van het beginsel van de voorzienbaarheid voor de betrokken echtgenoten en rekening houdend met de diversiteit aan modaliteiten die een conventioneel huwelijksvermogensstelsel kan karakteriseren, geregeld zou blijven door de bepalingen die van toepassing waren bij de aanneming van dat stelsel.

De bepaling van artikel 47, § 3, van artikel IV van de wet van 14 juli 1976, dat de opheffings- en wijzigingsbepalingen bevat en de in de paragrafen 1 en 2 vermelde artikelen toepasselijk verklaart in zoverre zij noodzakelijk zijn voor de vereffening van het huwelijksvermogensstelsel, is slechts de bevestiging van de uitsluiting van de toepassing van de nieuwe bepalingen betreffende de vereffening en de verdeling ten aanzien van die categorie van echtgenoten die vóór de inwerkingtreding van die wet een bedongen huwelijksvermogensstelsel hebben aangenomen.

Overigens verhindert niets die categorie van echtgenoten hun conventioneel stelsel te wijzigen om die maatregelen te bedingen waarin de wetgever voor hen niet heeft voorzien.

De wetgever heeft het imperatief karakter van de aanpassing van de wetgeving betreffende de huwelijksvermogensstelsels aan de rechtsbekwaamheid van de gehuwde vrouw, willen verzoenen met de eerbied voor de wilsautonomie van de partijen.

B.7. De prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 1, 3°, eerste lid, van artikel III, Overgangsbepalingen, van de wet van 14 juli 1976 betreffende de wederzijdse rechten en verplichtingen van echtgenoten en de huwelijksvermogensstelsels, aldus geïnterpreteerd dat artikel 1447 van het Burgerlijk Wetboek niet van toepassing is op de daarin bedoelde categorieën van echtgenoten, schendt niet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 22 juli 2003.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

A. Arts